

Sygn. akt III AUa 389/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Naze

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska (spr.)

del. SSO Anna Rodak

Protokolant: st.sekr.sąd. Joanna Sztuka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 listopada 2015 r. w Ł.

sprawy **J. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 21 stycznia 2015 r. sygn. akt VI U 749/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 389/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 kwietnia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił J. S. prawa do emerytury pomostowej wskazując, że na dzień 1 stycznia 2009r. nie udowodnił on okresu 15 lat pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych, gdyż organ nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów: 1.12.1979r. – 31.10.1986r., 16.11.1986r. – 6.10.1991r. i 18.10.1991r. – 4.08.1998r. z uwagi na niewłaściwą podstawę prawną wykazaną w świadectwie pracy z 4.08.1998r. Organ wskazał nadto, że ubezpieczony nie spełnił warunków z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż nie osiągnął wieku 60 lat i po dniu 31.12.2008r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. ZUS przyjął jednocześnie, że wnioskodawca udowodnił staż w łącznym wymiarze 35 lat 9 miesięcy i 19 dni, w tym 18 lat 6 miesięcy i 19 dni pracy w szczególnym charakterze w myśl art. 4 ustawy.

W odwołaniu od tej decyzji J. S. wniósł o jej zmianę i podniósł, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych wymienioną w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych w okresie od 1.12.1979r. do 31.10.1986r., od 16.11.1986r. do 06.10.1991r. i od 18.10.1991r. do 04.08.1998r. na stanowisku pomocnika maszynisty i maszynisty pojazdów trakcyjnych.

Zaskarżonym wyrokiem z 21 stycznia 2015r. Sąd Okręgowy w Płocku zmienił decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 lutego 2014r.

Sąd I instancji ustalił, że J. S., ur. (...), złożył w dniu 3.02.2014r. wniosek o emeryturę pomostową. Do wniosku załączył świadectwo pracy potwierdzające jego zatrudnienie w (...) Sp. z o.o. w okresie od 15.10.1998r. do 31.01.2014r. na stanowisku maszynisty lokomotywki spalinowej i zaświadczenie lekarskie stwierdzające jego niezdolność do pracy na powyższym stanowisku.

Ubezpieczony legitymuje się stażem pracy wynoszącym 34 lat, 10 miesięcy i 23 dni. Zakład uznał za udowodniony staż w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 4 ustawy w wymiarze 18 lat, 6 miesięcy i 19 dni.

W okresie od 1.12.1979r. do 4.08.1998r. odwołujący był zatrudniony w (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na następujących stanowiskach: od 1.12.1979r. do 3.07.1980r. jako rzemieślnik, od 4.08.1980r. do 30.09.1980r. jako palacz kotłów przewoźnych, od 1.10.1980r. do 30.11.1989r. jako młodszy maszynista pojazdów trakcyjnych, od 1.12.1989r. do 28.02.1992r. jako maszynista pojazdów trakcyjnych, od 1.03.1992r. do 31.10.1997r. jako pomocnik maszynisty pojazdów trakcyjnych i od 1.11.1997r. do 4.08.1998r. jako maszynista pojazdów trakcyjnych. W tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę polegającą na kierowaniu pojazdami trakcyjnymi, tj. lokomotywami parowymi i spalinowymi, zarówno osobowymi jak i towarowymi.

W okresie od 15.10.1998r. do 31.01.2014r. odwołujący był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w W. Oddział w N., gdzie w pełnym wymiarze czasu pracy pracował na stanowisku maszynisty lokomotywki spalinowej do 300 KM. Jego praca polegała na przeprowadzaniu wagonów ze stacji na bocznice kolejową. Korzystał z linii kolejowych należących do (...).

W dniu 27.06.2014r. organ rentowy wydał decyzję ponownie odmawiającą ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, uchylając jednocześnie decyzję z 1.04.2014r.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd wskazał, że ustawa z dnia 18 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008r. nr 237 poz.1656), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2009r., uregulowała kwestie przesłanek nabycia prawa emerytury w dwóch o zasadniczym znaczeniu przepisach- art. 4 i art. 49. Przepisy te, z wyłączeniem art. 5-12, regulują tzw. ogólne zasady nabywania prawa do świadczenia.

Zgodnie z art. 4 prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Na podstawie natomiast art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. W każdym z wymienionych przypadków istnieje wymóg ich łącznego spełnienia.

Sąd podkreślił, że wykładania językowa w/w przepisów nie pozostawia wątpliwości, iż podstawowym kryterium różnicującym przesłanki, jakie powinien spełnić ubezpieczony ubiegający się o emeryturę pomostową, uzależnione są od okoliczności wykonywania, bądź niewykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 (zw. dalej „nowym wykazem”). Granicznym punktem czasowym pozostaje wskazana przez ustawodawcę data 31 grudnia 2008r., a zatem prawo do emerytury pomostowej dla osób, które wykonywały pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu nowego wykazu również po wymienionej dacie, podlega ustaleniu w trybie art. 4 ustawy. W przypadku ubezpieczonych, którzy przed wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych nie świadczyli pracy w takich warunkach, właściwym trybem pozostaje art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Okresy pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także wiek uprawniający do przejścia na emeryturę pomostową nie są identyczne dla wszystkich pracowników uprawnionych do tego świadczenia. Od zasady 15-letniej pracy oraz wieku 55 lat dla kobiet i 60 dla mężczyzn są wyjątki. Prawo do emerytury pomostowej w wieku niższym – tj. dla mężczyzn w wieku 55 lat, przysługuje m.in. pracownikowi, który wykonuje prace maszynistów pojazdów trakcyjnych wymienione w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, jeżeli ma okres pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych wymienionej w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat i lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania takiej pracy – art. 9 ustawy.

W ocenie Sądu I instancji, odwołujący spełnia wszystkie w/w warunki: osiągnął wiek 55 lat, urodził się po 31.12.1948r., ma okres składkowy i nieskładkowy co najmniej 25 lat, przed dniem 01.01.1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, po dniu 31.12.2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu „nowych wykazów”, nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy, ponadto posiada zaświadczenie lekarskie stwierdzające jego niezdolność do pracy w charakterze maszynisty pojazdów trakcyjnych.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, LEX nr 1171289, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy).

Sąd Okręgowy podkreślił, że w świetle ustaleń faktycznych nie budzi wątpliwości, że ubezpieczony wykazał, że przez 15 lat wykonywał pracę, która została scharakteryzowana w wykazach wydanych na podstawie art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, czyli tzw. „nowych wykazach”. Praca odwołującego, zarówno przed 01.01.1999r., jak i po tej dacie i dacie 31.12.2008r. jest wymieniona w załączniku nr 2 pkt 5 do ustawy pomostowej, tj. prace maszynisty pojazdów trakcyjnych (maszynista pojazdów trakcyjnych, maszynista instruktor, maszynista zakładowy, maszynista

wieloczynnościowych i ciężkich maszyn do kolejowych robót budowlanych i kolejowej sieci trakcyjnej, kierowca lokomotywy spalinowej o mocy do 300 KM, pomocnik maszynisty pojazdów trakcyjnych) i kierowników pociągów.

Odwołujący posiada wymagany okres pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze w wymiarze powyżej 15 lat jako maszynista i pomocnik maszynisty pojazdów trakcyjnych. Do takich pojazdów niewątpliwie należy też lokomotywa spalinowa o mocy do 300 KM, którą kierował w latach 1998-2013.

Z uwagi na powyższe Sąd zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i przyznał ubezpieczonemu prawo do świadczenia od dnia 01.02.2014r., tj. od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył organ rentowy, zarzucając:

1/ naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, iż J. S. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w warunkach szczególnych na stanowisku maszynisty lokomotywki spalinowej, podczas gdy w ocenie organu rentowego z materiału dowodowego nie wynika, iż odwołujący faktycznie wykonywał pracę w warunkach szczególnych, a w konsekwencji:

2) naruszenie prawa materialnego - art. 4 pkt 1 i 6 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.) poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, podczas gdy odwołujący nie spełnił warunków nabycia tego prawa, tzn. nie ukończył 60 roku życia i po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 w/w ustawy.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Płocku do ponownego rozpoznania.

Zdaniem apelującego, materiał dowodowy zebrany w sprawie nie potwierdza stanowiska Sądu I instancji w zakresie pracy w warunkach szczególnych w (...) Sp. z o.o. w W. Oddział w N. na stanowisku maszynisty lokomotywki spalinowej. Podniósł, że płatnik składek (...) Sp. z o.o. w W. nie wystawił zaświadczenia, o którym mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, nie zgłosił do ZUS danych o pracy odwołującego w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze odwołującego, jak również za okres od 01/2009 r. do 01/2014 r. nie naliczył składki na Fundusz Emerytur Pomostowych. Organ rentowy podkreślił, że w dniu 31.01.2014 r. płatnik składek wystawił świadectwo pracy, w którym wykazał, iż J. S. w okresie od 15.10.1998 r. do 31.01.2014 r. wykonywał pracę maszynisty lokomotywki spalinowej i praca ta nie była pracą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Tym samym, zdaniem organu rentowego, praca maszynisty lokomotywki spalinowej nie była pracą wymienioną w pkt 5 Załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Skutkiem błędnej oceny dowodów i sprzeczności istotnych ustaleń Sądu I instancji z treścią materiału dowodowego było naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 4 pkt 3 i 6 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury pomostowej, podczas gdy odwołujący nie spełnia warunków do nabycia prawa do tej emerytury określonych w art. 4 pkt 3 (tj. osiągnięcia wieku wynoszącego co najmniej 60 lat dla mężczyzn) i w art. 4 pkt 6 (tj. wykonywania po dniu po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, ustawa z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 z późn. zm.) przewiduje odrębne warunki przejścia na emeryturę pomostową dla pracowników wykonujących kilka rodzajów prac (art. 5-11 i art. 13), a także dopuszcza odstępstwa od przesłanki wymienionej w art. 4 pkt 6. Zgodnie bowiem z art. 49 tej ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która po dniu 31 grudnia

2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12, a w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. W takiej sytuacji znajduje się wnioskodawca, który przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych przepracował ponad 15 lat na stanowiskach wymienionych w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Z niekwestionowanych ustaleń Sądu I instancji jednoznacznie wynika bowiem, że w okresie od 1.10.1980r. do 4.08.1998r., tj. przez ponad 15 lat pracował on w (...) na stanowiskach: młodszego maszynisty pojazdów trakcyjnych, maszynisty pojazdów trakcyjnych i pomocnika maszynisty pojazdów trakcyjnych, tj. na stanowiskach wymienionych w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy. Biorąc zatem pod uwagę charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy, nabycie przez niego prawa do emerytury pomostowej uzależnione jest od spełnienia przesłanek wynikających z art. 9 tej ustawy, zgodnie z którym pracownik wykonujący prace maszynistów pojazdów trakcyjnych wymienione w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 1 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn, ma okres pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych wymienionej w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat a lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych. Poza sporem jest przy tym, że wnioskodawca legitymuje się orzeczeniem lekarza medycyny pracy z 20 stycznia 2014r. o niezdolności do wykonywania pracy maszynisty pojazdów trakcyjnych.

W świetle powyższych okoliczności należy uznać, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej określone w art. 49 w związku z art. 9 ustawy. Przepis art. 9 jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 4 i przyznaje prawo do tego świadczenia pracownikom wykonującym co najmniej 15 lat prace maszynistów pojazdów trakcyjnych po osiągnięciu wieku wynoszącego dla mężczyzn 55 lat. Takie stanowisko wynika również m.in. z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 7 lutego 2012r. I UK 276/11 (OSNP 2013/9-10/113).

W świetle powyższych rozważań bezprzedmiotowe jest odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji dotyczących charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w (...) Spółce z o.o. w W.. Skoro bowiem wnioskodawca niewątpliwie w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych miał wymagany przepisem art. 9 pkt 2 ustawy 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, to ma do niego zastosowanie art. 49 tej ustawy. Ten ostatni przepis w miejsce warunku z art. 4 pkt 6, tj. wymogu wykonywania po dniu 31 grudnia 2008r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, wprowadza warunek, aby ubezpieczony spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009r.) określony w przepisach art. 5-12 okres takiej pracy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny, nie znajdując uzasadnionych podstaw do uwzględnienia apelacji, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

Przewodnicząca: Sędziowie: